

Asia Verkkokurssimateriaalimonisteen tekijänoikeus

Hakija L

Annettu 26.5.2015

Tiivistelmä

Verkkokurssimateriaalimoniste oli kokonaisuutena tekijänoikeuslain 1 §:ssä tarkoitettu kirjallinen teos.

LAUSUNTOPYYNTÖ

Hakija pyytää tekijänoikeusneuvostolta lausuntoa siitä, nauttiiko hänen laatimansa verkkokurssimoniste ”Popular Music History - The Manual” tekijänoikeussuojaa.

TEKIJÄNOIKEUSNEUVOSTON LAUSUNTO

Tekijänoikeuslain (404/61) 55 §:n mukaan tekijänoikeusneuvosto antaa lausuntoja tekijänoikeuslain soveltamisesta. Näiden lausuntojen luonne ei ole sitova.

Kirjallisten teosten tekijänoikeudesta

Tekijänoikeuslain 1 §:n mukaan sillä, joka on luonut kirjallisen tai taiteellisen teoksen, on tekijänoikeus teokseen. Kirjallisina teoksina suojataan sekä kaunokirjallisia että selittäviä kirjallisia esityksiä. Kirjallisen tai taiteellisen tuotteen on tekijänoikeussuojaa saadakseen ylitettävä ns. teoskynnys, eli sen on oltava itsenäinen ja omaperäinen tekijänsä henkisen luomistyön tulos.

Euroopan yhteisöjen tuomioistuin katsoi 1.12.2011 antamassaan ratkaisussa C-145/10 (Painer), että teos voi saada tekijänoikeussuojaa, jos se on tekijänsä henkisen luomistyön tulos siten, että se kuvastaa tekijän persoonaa ja siitä käyvät ilmi tekijän vapaat ja luovat valinnat teosta tehtäessä. Kansallisen tuomioistuimen tehtävä on ratkaista lopullisesti, ylittyykö teoskynnys.

Itsenäisyys- ja omaperäisyysvaatimuksen katsotaan yleensä täyttyvän, jos voidaan olettaa, ettei kukaan muu työhön ryhtyessään olisi tehnyt samanlaista teosta. Tekijänoikeussuojan edellytyksenä ei ole muita erityisiä vaatimuksia. Tekijänoikeus suojaa teosta sekä kokonaisuutena että sellaista teoksen osaa, jota muusta teoksesta irrallaan tarkasteltuna voidaan pitää tekijänsä luovan työn omaperäisenä tuloksena.

Kirjallisten teosten kohdalla teoskynnys on melko alhainen. Kirjallisia teoksia ovat esimerkiksi romaanit, muistiot, raportit ja lehtiartikkelit. Ratkaisu siitä, ylittääkö jokin kirjallinen tai taiteellinen tuote teostasoon, tehdään tapauskohtaisella harkinnalla.

Tekijänoikeussuojaa ei anneta sellaiselle tuotteelle, joka on syntynyt täysin mekaanisen työskentelyn tuloksena tai kopioimalla jo olemassa olevia tuotteita. Tekijänoikeus ei suojaa teoksen aihetta, aiheen käsittelyä ohjaavaa metodia, teemaa, ideaa, periaatetta tai teokseen sisältyviä yksittäisiä tietoja. Myös kirjallisessa teoksessa esitettyjen väittämien ja tietojen asiasisältö jää tekijänoikeussuojan ulkopuolelle.

TekijäL 2 §:n mukaan tekijänoikeus tuottaa, TekijäL 2 luvussa säädetyin rajoituksin, yksinomaisen oikeuden määrätä teoksesta valmistamalla siitä kappaleita ja saattamalla se yleisön saataviin, muuttamattomana tai muutettuna, käännöksenä tai muunnelmana, toisessa kirjallisuus- tai taidelajissa taikka toista teko-tapaa käyttäen.

TekijäL 2 §:n 3 momentin mukaan teos saatetaan yleisön saataviin, kun se esitetään julkisesti tai kun sen kappale tarjotaan myytäväksi, vuokrattavaksi tai lainattavaksi taikka sitä muutoin levitetään yleisön keskuuteen tai näytetään julkisesti.

Kiellettyä on siten tekijänoikeudella suojatun teoksen tai sen teostasoon yltävän osan kopioiminen muuttamattomana tai muutettuna oman työn osaksi ja tällaisen suojatun teoksen tai sen osan levittäminen yleisön keskuuteen. Tietyissä tapauksissa teoksen osan käyttäminen ilman tekijän lupaa voi kuitenkin olla sallittua TekijäL 2 luvun rajoitussäännösten, esimerkiksi 22 §:n sitaattioikeutta koskevan säännöksen, nojalla.

Tekijän moraalisisista oikeuksista säädetään TekijäL 3 §:ssä. Sen mukaan tekijän nimi on ilmoitettava hyvän tavan mukaisesti, kun teoksesta valmistetaan kappaleita tai teos kokonaan tai osittain saatetaan yleisön saataviin (ns. isyysoikeus). Lisäksi sään-

nöksessä kielletään teoksen muuttaminen tekijän kirjallista tai taiteellista arvoa loukkaavalla tavalla tai teoksen saattaminen yleisön saataviin sanotuin tavoin loukkaavassa muodossa tai yhteydessä (ns. respektioikeus).

Tekijänoikeus syntyy aina teoksen tekijälle eli fyysiselle henkilölle. Tekijänoikeus on TekijäL 43 §:n mukaan voimassa, kunnes tekijän kuolinvuodesta on kulunut 70 vuotta.

Verkkokurssimateriaalimonisteen tekijänoikeudellinen arviointi

Tekijänoikeusneuvosto on arvioinut hakijan toimittaman verkkokurssimonisteen. Kyseessä on englanninkielinen, 36-sivuinen opetusmoniste joka käy läpi eri populaarimusiikin saroja alueittain, tyyleittäin ja aikakausittain. Alussa on johdanto joka opastaa lukijansa eri lähdemateriaaleihin, opiskelumenetelmiin ja -työkaluihin. Sen jälkeen seuraavat eri musiikkityylejä, alueita ja aikakausia esittelevät jaksot johdantoiheen kyseiseen aiheeseen sekä esimerkkiluetteloineen kappaleista ja esiintyjistä muine mahdollisine lisätietoineen.

Tekijä on tehnyt itsenäisiä valintoja kirjoittamalla johdannon tehtävähjeistuksineen sekä sitä seuraavat, yllä mainitut kuvausosuudet niitä seuraavine kappale- ja mahdollisine lisätietoineen. Syntynyt kokonaisuus on siinä määrin omaperäinen ja itsenäinen, ettei kukaan muu samaan työhön ryhtyessään tekisi kokonaisuutena samanlaista opetusmateriaalia. Opetusmateriaalia on siten kokonaisuutena pidettävä tekijänoikeuslain 1 §:n mukaisena teoksena.

Tekijänoikeusneuvosto katsoo, että hakijan verkkokurssimateriaalimoniste on teossuojaa nauttiva kirjallinen teos.

Puheenjohtaja

Marcus Norrgård

Sihteeri

Perttu Virtanen

Lausunto on käsitelty tekijänoikeusneuvoston täysistunnossa. Asian ratkaisemiseen ovat osallistuneet Marcus Norrgård (puheenjohtaja), Pirjo Kontkanen, Ilmo Laevuo, Aku Toivonen, Tuula Hämäläinen, Anniina Huttunen, Jussi Mäkinen, Mari Lampenius, Tiina Toivonen.